24/10/2022

Cuvântul Patriarhului Daniel către pelerinii Sfântului Dimitrie (2022)

image not found or type unknown

Patriarhul Daniel a transmis un mesaj către pelerinii care vin la sărbătoarea hramului Catedralei Patriarhale, „Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureș-tilor”, 2022.

Mesajul Preafericii Sale este integrat în Broșura Pelerinului.

Sfântul Ierarh Grigorie Palama și sfinții din familia lui sunt dascăli pentru rugăciunea neîncetată a monahilor și a credincioșilor mireni
Iubiți pelerini,

Fiecare creștin, asemenea lui Moise, care a urcat pe Muntele Sinai spre a primi Cuvântul lui Dumnezeu, este un pelerin – mereu în rugăciune – pe calea spre dobândirea vederii slavei lui Dumnezeu din Împărăția Sa cerească.

Prezența sfinților Bisericii noastre, ca mărturii vii ale lucrării harului lui Dumnezeu în lume, întă-rește comuniunea credincioși-lor cu Mântuitorul Iisus Hristos, Cel Ce „ieri și azi și în veci este Același” (Evrei 13, 8).

Anul 2022, proclamat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca Anul omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului și Anul comemorativ al sfinților isihaști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț, este un timp binecuvântat pentru a spori în rugăciune, ca stare de întâlnire și convorbire a omului cu Dumnezeu, ca izvor de sfin-țire în Biserică și în familie.

Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor, al cărui hram îl prăznuim zilele acestea, dar și Sfântul Ierarh Grigorie Palama, ale cărui moaște au fost aduse spre închinare și binecuvântare din Mitropolia de Veria, Naousa și Kampania (Grecia), împreună cu icoana Sfântului Ierarh Grigorie și a sfinților din familia sa, ne unesc într-o comuniune tot mai profundă, învățând atât puterea rugăciunii în singurătate, cât și a rugăciunii în viața de familie.

Aceste două feluri de rugăciune se văd în scrierile Sfântului Grigorie Palama, dar și în viața familiei sale: a părinților, fraților și surorilor sale, în total șapte persoane,

canonizate împreună de Patriarhia Ecumenică în anul 2009.

Dreptmăritori creștini,

Pornind de la îndemnul Sfântului Apostol Pavel: „Rugați-vă neîncetat!” (1 Tesaloniceni 5, 17), Sfântul Grigorie Palama arată în scrie-rile sale cum, sub călăuzi--rea Sfântului Duh, rugăciunea: „Doam-ne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, milu-iește-mă pe mine, păcătosul”, denumită atât „rugăciunea minții”, cât și „rugăciunea inimii”, a devenit calea cea mai bună pentru luminarea sufletului și sfințirea vieții creș-tinului, fie în singurătatea chiliei, fie în comuniunea caselor creștinilor.

În legătură cu rugăciunea neîncetată sau monologică, așa cum a mai fost numită, Sfântul Grigorie Palama spunea că tot creștinul este dator să o rostească: „Tot cel ce se numește de la Hristos (tot creș-ti-nul), în orice ceată ar fi el, trebuie să lucreze rugăciunea neîncetată, după îndemnul apostolesc «Ruga-ți-vă neîncetat!» […]. Nu doar monahii cei din afara lumii, ci și bărbații, și femeile, și pruncii, și înțelepții, și necărturarii, și toți laolaltă aceasta s-o învețe asemenea și spre lucrul acesta să–și aibă toată silința”1.

Prin practicarea rugăciunii neîncetate, s-a născut în Biserică isihasmul, adică dorul de liniște și trezvie, sau starea de pace și bucurie duhovnicească, în contrast cu lumea agitată2.

De viața și lucrarea Sfântului Grigorie Palama (1296-1359) se leagă receptarea oficială de către Ortodoxie a isihasmului și a impor-tanței lui pentru Biserică, în secolul al XIV-lea. Membru al unei vechi familii senatoriale, Sfântul Grigorie Palama a învățat rugăciunea inimii de la tatăl său, Constantin, care a fost un demnitar al curții imperiale, sfetnic al împăratului Andronic al II-lea Paleologul (1282–1328), după mărturia Sfântului Filotei Kokkinos, Patriarhul Constantinopolului.

Cu toate că tatăl Sfântului Grigorie Palama era ocupat cu treburile de stat, pe lângă grijile familiei, deoarece avea soție și cinci copii, era nedespărțit de Dumnezeu prin rugăciunea neîncetată a inimii.

Astfel, împăratul îl admira „pentru îndrăzneala, cugetul și înclinarea lui naturală față de virtute; îi mărturisea o mare recunoștință pentru bună-voința și folosul arătate și-l socotea cu înflăcărare vrednic de cele mai mari onoruri și demnități, punându-l aproape în toate înaintea tuturor, chiar și a rudelor lui de sânge, din pricina curăției sufletului său și pentru că privea numai spre ce e frumos și spre Dumnezeu […]. Atât de mari erau trezvia și întoarcerea lui spre sine însuși și spre Dumnezeu prin atenție și rugăciune, măcar că zi de zi era împreună cu împăratul,

cu senatul și cu unii ca aceștia, încât purtarea lui nu era ignorată nici de cei din afară”3.

Același sfânt biograf al Sfântului Grigorie Palama a mai spus despre tatăl Sfântului Grigorie că era iubit de Dumnezeu, dar și de toți cei din jurul lui, fiind „respectat de toți și, atrăgându-și simpatia tuturor, demnitari, judecători și puternici, era apărător al multor bărbați și femei care sufereau nedreptăți și în fiecare zi dezlega nenorocirile multora”4.

Când tatăl său a murit, Grigorie Palama avea doar șapte ani, iar împăratul Andronic al II-lea a devenit tutorele orfanului, având grijă ca băiatul să aibă o pregătire temeinică în filosofie și teologie, sub îndrumarea renumitului filosof și teolog Teodor Metochites. Înainte de a muri, tatăl Sfântului Grigorie Palama a îmbrățișat cinul monahal, pe care l-a dorit întreaga sa viață5.

La vârsta de 20 de ani, după ce și-a convins mama și cele două surori să intre în viața monahală, Grigorie a plecat împreună cu cei doi frați ai săi către Sfântul Munte Athos, cu toții ajungând la o înaltă măsură duhovnicească.

În acest sens, același Filotei Kokkinos, Patriarh al Constantinopolului, în Viața Sfântului Grigorie, spune despre mama și frații acestuia următoarele cuvinte: „Preabuna și cu adevărat draga lui Grigorie mamă a lăsat cele de aici și s-a mutat la Dumnezeu încărcată de multe virtuți. Și îndată ajunge la el o scrisoare a fiicelor ei fecioare care practicau asceza în Bizanț, scrisoare care-i făcea cunoscut sfârșitul mamei lor comune și-l invita să le facă o vizită și pentru călăuzire duhovnicească. Lăsându-se convins de scrisoare și de chemarea surorilor, a urcat în Constantinopol, având-i cu sine și pe frații săi. Și le-a găsit pe surori care nu-și dezmințeau nea-mul, le-a admirat virtutea și le-a lăudat luptele și puritatea și rigoarea vieții întru toate”6.

La moartea surorii lui mai mari, Epiharis, îi sunt descoperite lui Grigorie o serie de daruri pe care Dumnezeu le-a făcut acesteia: „A trecut în chip slăvit la Dumnezeu încununată în chip supranatural și nevăzut de harisme feciorelnice și ascetice și semnalând și celor din afară harul prin semne deslușite”7.

Toți cei din familia Palama au fost împodobiți cu mari virtuți, cultivate, mai ales, prin rugăciunea continuă din casa lor. Astfel, familia Sfântului Ierarh Grigorie Palama a mai dat Bisericii noastre șase sfinți: Sfântul Constantin (tatăl), Sfânta Kalloni (mama), Sfântul Teodosie și Sfântul Macarie (frații săi) și Sfintele Epiharis și Teodota (surorile lui).

Iubiți credincioși,

Viața pilduitoare a familiei Sfântului Grigorie Palama ne învață că rostirea neîncetată a rugăciunii inimii, însoțită de smerenie și pocă-ință, ne conduce la o îna-i-ntare duhovnicească în sfințe-nie, culminând cu vederea luminii necreate sau a slavei Preasfintei Treimi, potrivit făgăduin-ței Domnului Hristos: „Fe-riciți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Matei 5, 8).

Astăzi, prin bunăvoința Înalt-prea-sfințitului Părinte Pantelimon, Mitropolit de Veria, Naousa și Kampania, căruia îi mulțumim pentru prietenie și dărnicie, ne putem închina nu doar Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucu-rești-lor, Sfinților Împărați Constantin și Elena și Sfântului Ierarh Nectarie din Eghina, pe care îi avem spre cinstire permanent în Catedrala Patriarhală, ci și moaș-telor Sfântului Ierarh Grigorie Palama și icoanei familiei sale sfinte.

Toți acești sfinți ne cheamă la o împreună-lucrare cu harul lui Dumnezeu, prin rugăciune și po-căință, prin smerenie și milostenie, la sfin-țirea vieții noastre, la asemănarea cu Dumnezeu. Urmarea vieții sfin-ților ne ajută să căutăm desă-vâr-șirea și îndumnezeirea omului, așa cum Sfântul Apostol Pavel scrie către Evrei: „Căutaţi pacea cu toţi şi sfinţenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Dumnezeu” (Evrei 12, 14).

Ne rugăm lui Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți, dăruindu-vă pace și bucurie, sănătate și mult ajutor în viața și activitatea dumneavoastră.

† Daniel
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Note:

1. Filotei Kokkinos al Constantinopolului, Encomion la Sfântul Grigorie Palama (Ἐγκόμιον εἰς ἅγιον Γρηγόριον Παλαμᾶν), în PG151, 573 CD.

2. Vezi: André Scrima, Despre isihasm, trad. de Maria-Cornelia Ică, Anca Manolescu, Toader Saulea și Sorana Corneanu, București, Ed. Humanitas, 2003, pp. 74-75.

3. Filotei II Kokkinos Preasfântul Patriarh al Constantinopolului, „Cuvânt la cel întru sfinți Părintele nostru Grigorie, Arhiepiscopul Tesalonicului”, III, 8-9, în Grigorie Palama, Scrieri I;Tomosuri dogmatice. Viaț Slujba, studiu introductiv și traducere de diac. Ioan I. Ică jr, Sibiu, Ed. Deisis, 2009, pp. 461-462.

4. Filotei II Kokkinos, „Cuvânt la cel întru sfinți Părintele nostru Grigorie”, III, 10, p.

462.

5. Filotei II Kokkinos, „Cuvânt la cel întru sfinți Părintele nostru Grigorie”, III, 19, p. 466.

6. Filotei II Kokkinos, „Cuvânt la cel întru sfinți Părintele nostru Grigorie”, IV, 8-9, pp. 489-490.

7. Filotei II Kokkinos, „Cuvânt la cel întru sfinți Părintele nostru Grigorie”, IV, 11, p. 490.

Foto credit: Tipografia Cărților Bisericești

basilica.ro